

Botos Kata:

Miben van igaza Fellner Ákosnak – és miben nincs?

Fellner Ákos a hibás unortodox politikának tudja be az infláció felpörgését.

Az igaz, hogy a lakosság hitel terhére fogyaszt, de ez része a világjelenségnek. Nem igaz ugyanis, hogy az unortodoxiát Matolcsy találta fel.

Csak átvette az USA-tól, ahol már évtizedek óta az volta jelszó, hogy a dolgozók „egyenek hitelt”. Nem is nőttek Amerikában 40 éve a reálbérek!!!... Minden amerikai elnök adócsökkentések belengetésével nyerte meg a választásokat, három évtizede... És ott is borzasztóan eladósodott a lakosság.. Így teremtettek - előre hozott jövedelmek elköltésével - keresletet a termelő cégeknek, és így produkáltak gazdasági növekedést ... A mi vezetésünk - minden eltérés ellenére- ugyanabból a partitúrából játszik, amiből az amerikaiak; bármelyik pártról legyen is ott szó... Itt is a lakosság eladósodása a jellemző. Nálunk ugyan volt az elmúlt évtizedben – végre!- egy átlagos reálbér-emelkedés, de csak a termelő szektorban. *Végzetesen lemaradtak a nagy rendszerekben dolgozók*; ez érzékelhető is napjainkig a társadalmi feszültségekben. Ezek a társadalmi problémák az orvosbér-emelést kikényszerítették, s most jelentkeznek az oktatásügyben is. A fizetések súlyos lemaradása a többi területtől hatással van az oktatásügy anomáliáira, hiszen ki választja a pedagógus pályát, ha nem lehet – különösen kezdő fiatalnak- megélni, családot alapítani belőle?

Mivel nincs igazán miből bért emelni a költségvetésből finanszírozott ágazatokban, az állam eladósodása napjainkban megnőtt. Ami természetesen hatalmas probléma lesz, ismét.

Az is igaz, hogy kevés a hozzáadott érték a kivitelnkben. Bizony, az élelmiszer-import is megugrott, így a fizetési mérlegben az agrárium pozitívuma csökken. (Lásd: BPA-ra adott reagálásom). S az is igaz, hogy a lakosság a jövedelmeit – a hiteleit is – nagyrészből importfogyasztásra fordítja. De ez utóbbi jelentős részben a sok külföldi kiskereskedelmi multi cég beengedésének tudható be. Hiszen az összes ilyen bolt (Lidl, Penny, Aldi, Tesco, Auchan, stb...) rengeteg importterméket forgalmaz. Az általuk fizetendő helyi iparűzési adó sok helyi

önkormányzatot tett engedékennyé, arra, hogy betelepüljenek a területre. Az önkormányzatok nagyon rá voltak szorulva a saját bevétel növelésére. E téren nem érvényesült valamiféle országos önvédelmi stratégia. (Pl: Kötelező hazai termék átvételi előírás, városközpontok elkerülése, stb.) E boltok által nyújtott kényelem és választék-gazdagság elfedi az emberek előtt a hátrányokat, amelyet ilyen nagy számban való létük a gazdaságnak okoz. Az biztos, hogy még a vidéki lakosságot is leszoktatta a helyi termelésről...

Igaz Fellner Ákos állításaiból, hogy a kormány az ingatlan- beruházásokat jobban támogatta, mint az innovációt. Ez összefügg az oktatási rendszerünk jogos kritikájával is. (Hogy miért az ingatlant preferálta a kormányzat, sokféle spekulációra ad alapot.)

Ami a háborús infláció megítélését illeti, Fellner Ákos úgy gondolja, hogy ezt a kormányzat csak saját hibás politikájának elfedése céljából hangsúlyozza. Sommás véleménye kérdőjeles. A háború nem 2014-ben kezdődött ténylegesen, még ha világosan jelentkeztek is akkor bizonyos orosz követelések. De a „különleges művelet” csak 2022-ben indult meg. S ekkor jöttek a súlyos szankciók is. Romlott is hirtelen a mi fizetési mérlegünk!

A brüsszeli pénz-visszatartás – a mely alig vitathatóan összefügg a kérdésben elfoglalt magatartásunk büntetésével, a fizetési mérleg szempontjából ugyancsak különösen nagy problémát okoz. Hiszen így devizahiány keletkezik, nemcsak pénz-hiány...

A deviza-hiány a forintárfolyam romlásán keresztül erőteljesen hat az inflációra. Mert igaz, hogy a belső egyensúly megbomlása mindig kihatással van a fizetési mérlegre is, tehát a kormányokat a nemzetközi pénzpiac mindig a deficitcsökkentésre készíti, de itt a deviza-hiány kifejezetten konkrétan, nem áttételesen jelentkezik. Egyébként éppen a deficit-csökkentés kívánja meg azokat a megszorító intézkedéseket, amelyeket írása végén idéz Fellner Ákos. Csak az nem világos az olvasónak, hogy hibáztatja-e ezekért a kormányt, vagy helyesli a meghozott lépéseket? Vagy csak az a probléma, hogy a lakosság tűrőképessége nem borul-e meg majd ezek hatására? Ezt akár jó szándékú aggodalomnak is vélhetjük.

Csongrád, 2023. szeptember

